

AK ULOŽÍTE ZRKADLO NA SPRÁVNE MIESTO, POSKYTNĚ KVALITNÝ ODRAZ

Mária Žitňanská – Ľubica Segešová – Eva Vašková – Michal Sliacky – Roman Herda

Abstrakt

Koncepčné riešenie mapovania PR aktivít CVTI SR ako špecializovanej vedeckej knižnice, ktorá je rozsahom aktivít v súčasnej dobe moderným informačným centrom zameraným na riešenie úloh spojených s komplexnou podporou vedy a výskumu na Slovensku. To sa odráža aj na množstve a kvalite jej PR aktivít. Je to vlastne zrkadlo jej činnosti, ktoré je potrebné nielen zmapovať, ale aj uchovať do budúcnosti.

Kľúčové slová: PR aktivity, publikačné aktivity, podpora vedy, uchovávanie a sprístupňovanie informácií, repozitár, evidencia publikačnej činnosti

Abstract

Conceptual solution of mapping PR activities of SCSTI as a specialized scientific library which is currently by range of its activities the modern information centre focused on solving the tasks connected with modern support of science and research in Slovakia. This is reflected in quantity and quality of our PR activities. It is actually the mirror of these activities, which have to be mapped but also preserved as well for the future.

Keywords: PR activities, publication activities, support of science, storage and accession of information, repository, registration of publication activities

Centrum vedecko-technických informácií SR v Bratislave (ďalej CVTI SR), odbornej verejnosti dlhodobo známe ako uznávaná špecializovaná vedecká knižnica, je dnes inštitúcia, ktorá si v priebehu posledných rokov na Slovensku vybudovala významné postavenie, a to nielen v oblasti knižníc a knihovníctva, ale hlavne v oblasti podpory vedy a výskumu (ďalej VaV). Organizačná štruktúra CVTI SR v priebehu posledných šiestich rokov prešla viacerými zmenami, ktoré boli odrazom celkovej zmeny smerovania aktivít tejto inštitúcie. Od roku 2014, po zlúčení CVTI SR s Ústavom informácií a prognóz školstva (ďalej ÚIPŠ), sa jej úlohy a aktivity ešte viac rozšírili aj do ďalších oblastí.

Nastavené úlohy ďaleko presahujú rámec činností, ktoré mala táto inštitúcia dané zákonom ako špecializovaná vedecká knižnica.

V súčasnej dobe je na čele CVTI SR generálny riaditeľ, ktorý aktivity CVTI SR usmerňuje a realizuje prostredníctvom jednotlivých sekcií a národného centra. Ide o sekciu pre podporu vedy, národné centrum pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti, sekciu ekonomiky a prevádzky, sekciu Vedecká knižnica, vedecko-výskumné protónové centrum.

Zrkadlom, ktoré verne odráža verejnosti rozsah úloh inštitúcie sú jej PR aktivity. Prezentácie, prednášky na konferenciách doma i v zahraničí, mediálne vystúpenia, podujatia pre verejnosť, publikovanie v rôznych typoch dokumentov, ako aj rôzne verejne prístupné výstupy jednotlivých projektov mapujúce jej činnosti a ich rozsah. V súčasnosti ich môžeme rátať v stovkách, čo pri klasickom spracovaní vo worde spôsobovalo problémy najmä pri spätnom vyhľadávaní a využívaní spracovaných dát. V tomto kontexte treba pripomenúť aj možnosti a perspektívy uchovávaní plného textu publikačných aktivít, znenia záznamov z podujatí, mediálne výstupy a pod.

Jedným z nástrojov na zvládnutie celkového procesu propagácie PR aktivít je v CVTI SR interná pracovná skupina pre medializáciu. Svojim personálnym zložením pokrýva skupina celú organizačnú štruktúru CVTI SR.

Každý mesiac je organizované pracovné stretnutie, na ktorom sa diskutuje o aktuálnych možnostiach mediálnej prezentácie. Môžeme

teda povedať, že o aktuálnych témach publicity sa najskôr poradíme „doma.“

Následne je potrebné diskutovať s profesionálmi a komunikovať vo veci medializácie každej konkrétnej témy aj s MŠVVaŠ SR (ďalej ministerstvo), nakoľko CVTI SR je priamo riadenou organizáciou ministerstva.

Aktuálna je najmä komunikácia s tlačovým odborom MŠVVaŠ SR a s hovorkyňou pre priamo riadené organizácie. Tlačový odbor zabezpečuje napr. distribúciu niektorých mediálnych výstupov (najmä tlačové správy), rieši využívanie priestoru v médiách, kontroluje vydávané PR materiály a podobne.

Stretnutia so zástupcami mediálnej agentúry Ashton, s.r.o., ako s profesionálmi v oblasti PR, sa organizujú po pravidelnom mesačnom internom stretnutí pracovnej skupiny pre medializáciu. Spolupráca s agentúrou bude ukončená v roku 2015, vzhľadom na zintenzívnenie úloh ministerstva v tomto smere.

Pre prvotné plánovanie a aktuálnu evidenciu PR výstupov CVTI SR je vytvorená tabuľka PR aktivít CVTI SR. Cieľom je evidencia nielen podujatí, ktoré sa evidovali i predtým, ale aj výstupov v médiách, prednášok zamestnancov, napr. na konferenciách, či ich odbornej publikačnej činnosti a podujatí, konaných v CVTI SR.

Tabuľka PR aktivít obsahuje štyri samostatné tabuľky s nadefinovanými atribútmi, ktoré zahŕňajú zápis najdôležitejších údajov o: **PODUJATIACH**, **MEDIÁLNYCH VÝSTUPOCH**, **PREDNÁŠKACH** a **PUBLIKAČNEJ ČINNOSTI**.

Zachytenie prudko narastajúceho počtu PR aktivít CVTI SR si vyžiadalo ich databázové spracovanie s ohľadom na zabezpečenie štandardizácie ich vstupov a flexibility pri zadávaní a vytváraní výstupných zostáv. Nakoľko komplexný knižnično-informačný systém DAWINCI bol už v roku 2011 v CVTI SR implementovaný, jeho modul Evidencie publikačnej činnosti nám umožnil vytvoriť unikátny zdroj informácií o CVTI SR, na jednom mieste uložiť, s možnosťou spätne získať, prehľad o PR činnostiach všetkých zainteresovaných pracovísk a tiež jednotlivých zamestnancov CVTI SR, prepojiť väzby na vytvorené authority, projekty a pod., perspektívne zabezpečiť prepojenie na pôvodné dokumenty, na záznamy z vystúpení na konferenciách, v médiách a pod. pre dlhodobu plánovaný repozitár.

Na triedenie jednotlivých PR aktivít sme využili kódovník Centrálného registra evidencie publikačnej činnosti, rovnako kategórie pre prednášateľskú činnosť. Výstupné zostavy sa riešili na úrovni entít. Organizačná štruktúra – najvyššia úroveň CVTI SR pre potreby výročnej správy, výstupy za jednotlivé sekcie, zoznam pre konkrétneho autora, PR aktivity konkrétneho projektu a pod.

Ako prvý krok k zvládnutiu mapovania PR aktivít sa modul evidencie publikačnej činnosti KIS DAWICI zdal byť dostatočný, vzhľadom na dostupnosť riešenia ako aj finančné

možnosti. Požiadavky na sofistikovanejšie riešenie sa však stali nutným predpokladom ďalšieho napredovania. Prístup cez webové rozhranie, možnosti samostatnej práce jednotlivých pracovníkov pri ukladaní, ako aj vyhľadávaní sú požiadavkami, ktoré by mali byť samozrejmosťou pri systéme, s ktorým potrebujeme pracovať.

Vzhľadom nato, že sme potrebovali pri spracovaní PR aktivít CVTI SR akceptovať tieto požiadavky, najvhodnejšou cestou ako ich dosiahnuť sa nám zdalo prejsť pri spracovaní na novú platformu pre bibliografické spracovanie informácií, ktorá sa v súčasnej dobe v CVTI SR implementuje a na ktorej systémy ako sú ; **SciDAP** – databáza slovenských informačných zdrojov pre VaV , **CREPČ** – register publikačnej činnosti, **CREUČ** – register umeleckej činnosti už pracujú. Preto implementovať do novej platformy aj **EPČ CVTI SR** – evidenciu publikačnej činnosti CVTI SR sa nám zdalo najpriechodnejšie.

Medzi najdôležitejšie úlohy CVTI SR v rokoch 2008 – 2013 patrila implementácia a napĺňanie cieľov viacerých **národných projektov** spolufinancovaných zo štrukturálnych fondov EÚ (Operačný program Výskum a vývoj), ďalej projektu spolufinancovaného z programu Európskeho patentového úradu, ako i začatie implementácie viacerých **medzinárodných projektov** spolufinancovaných z ERDF.

Ďalšia časť príspevku sa týka výberu správneho miesta pre trvalé uloženie zrkadla našej inštitúcie, t.j. ukladania plných textov (nielen EPČ CVTI SR) v repozitári.

Celá problematika trvalého uchovávanía má pôvod v jednom z národných projektov CVTI SR: Ide o projekt **Infraštruktúra pre výskum a vývoj – Dátové centrum pre výskum a vývoj** (DC VaV). Realizuje sa v rokoch 2009 – 2014. Má viacero aktivít, s témou príspevku súvisia dve z nich, a to:

- aktivita 3.1 – vybudovanie Digitalizačného pracoviska CVTI SR (pracovisko vyhotovuje konverziu tlačených materiálov do digitálnej podoby, celá produkcia – okrem práce na zákazku – by mala byť ukladaná v repozitári a v súlade s autorských právom sprístupňovaná používateľom),
- aktivita 2.1 – výber, obstaranie a implementácia aplikačného programového vybavenia, inštalácia a migrácia dát do dátového centra.

Jedným z výstupov aktivity 2.1 je obstaranie **aplikačného programového vybavenia pre dlhodobé uchovávanie, sprístupnenie a vyhľadávanie digitálnych dokumentov** = repozitár digitálnych dokumentov CVTI SR a discovery systém.

Po náročných procesoch, súvisiacich s verejným obstarávaním (VO), ktoré označili za víťazný produkt software od spoločnosti ExLibris (ROSETTA a PRIMO), dodávateľ Multidata Praha, s.r.o., došlo k podpísaniu zmluvy. Od apríla 2014 prebiehala v CVTI SR implementácia systémov. Aktuálne: CVTI SR ukončilo implementačnú fázu repozitára a discovery systému – koniec októbra 2014 a nabieha do rutínnej prevádzky.

Repozitár CVTI SR – parametre:

- dlhodobé digitálne úložisko ROSETTA (DDÚ), (model OAIS – ISO 14721),
- neobmedzený počet digitálnych objektov v úložisku.

Discovery systém CVTI SR – parametre:

- discovery systém PRIMO (DS) (neobmedzená licencia pre objekty v DDÚ, vybrané zdroje globálneho veľkého indexu (PRIMO Central Index),
- 150 000 objektov/záznamov katalógu OPAC CVTI SR, vybrané zdroje z portfólia federatívneho vyhľadávača MetaLib integrovaného do prostredia DS).

Po obsahovej stránke sa v repozitári CVTI SR plánuje uchovávať:

- záverečné práce z CRZP (Centrálny register záverečných prác) – neprístupné pre verejnosť (dark archive),
- digitálne objekty – výstup Digitálneho pracoviska CVTI SR (metadáta spracúvané v bibliografickej databáze SciDAP a systéme DAWINIC), všetky dokumenty si vyžadujú legislatívno-právne ošetrenie,
- **PR aktivity a EPČ CVTI SR** (sú tu potrebné legislatívno-právne ošetrenia priamo realizovateľné na CVTI SR, nakoľko ide o publikačné aktivity, ktoré vznikli na pôde CVTI SR v rámci pracovného vzťahu).

Prostredníctvom Discovery systému PRIMO sa plánuje sprístupňovať:

- e-zdroje pre výskum a vývoj (VaV) (PRIMO Central Index) – tu ide primárne o e-zdroje obstarávané v rámci projektov NISPEZ/NISPEZ II, resp. z iných zdrojov,

- neobmedzená licencia pre objekty v DDÚ – sprístupňovať sa budú prostredníctvom DS PRIMO len dokumenty, ktoré budú legislatívno-právne ošetrené,
- 150 000 objektov/záznamov katalógu OPAC CVTI SR, vybrané zdroje z portfólia federatívneho vyhľadávača MetaLib integrovaného do prostredia DS),
- výstupy databázy SciDAP,
- **PR aktivity a EPČ CVTI SR** (tu nie je potrebné žiadne legislatívno-právne ošetrenie, nakoľko ide o publikačné aktivity, ktoré vznikli na pôde CVTI SR v rámci pracovného vzťahu).

Využitie modulu evidencia publikačnej činnosti zabezpečuje CVTI SR komplexný prístup k informáciám a PR aktivitám, ktoré inštitúcia produkuje. Dnes ešte nie je úplne jasné, či sa podarí plynule pokračovať v napĺňaní stanoveného cieľa a dať tejto aktivite nové komplexnejšie, sofistikovanejšie smerovania, veľa záleží od finančných možností, ale nielen od nich, aby táto aktivita mala príležitosť využiť všetky možnosti, ktoré jej inštitúcia ako CVTI SR dáva.

Preto aj budúcnosť tejto aktivity by mala byť úzko spätá s možnosťami využiť, jednak výhody novej platformy pre bibliografické spracovanie informácií v CVTI SR, ako aj možnosti ich uchovávaní a sprístupňovania v novobudovanom repozitári.

Zoznam bibliografických odkazov

RÁCZOVÁ, Anna a Ľubica SEGEŠOVÁ a Mária ŽITŇANSKÁ. Využitie Modulu EPC KIS DAWINCI na publikačné, propagačné a iné PR aktivity CVTI SR. In: *ITlib. Informačné technológie a knižnice* [online]. 2012, roč. 16, č. 1, s. 62-65. [cit. 2015-03-10.]. ISSN L 1335-793X. Dostupné na:

http://www.cvtisr.sk/buxus/itlib/itlib121/raczova_segeseva_zitnanska.htm

ŽITŇANSKÁ, Mária a Ľubica SEGEŠOVÁ. *Publikačné, propagačné a iné PR aktivity CVTI SR a nástoj na ich spracovanie. Predvianočné priateľské posedenie používateľov AKIS DAWINCI a priateľov spoločnosti SVOP, spol. s r. o.* Bratislava: CVTI SR, 21. 5. 2012; 6.12. 2012.

Poznámka:

Tento príspevok bol spracovaný v rámci implementácie národného projektu s názvom Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku – prístup k elektronickým informačným zdrojom (NISPEZ) a Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK.

Podporujeme výskumné aktivity na Slovensku / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kontakt:

Mária Žitňanská

Centrum vedecko-technických informácií SR

email: maria.zitnanska@cvtisr.sk

Lubica Segešová

Centrum vedecko-technických informácií SR

email: lubica.segesova@cvtisr.sk

Eva Vašková

Centrum vedecko-technických informácií SR

email: eva.vaskova@cvtisr.sk

Michal Sliacky

Centrum vedecko-technických informácií SR

email: michal.sliacky@cvtisr.sk

Roman Herda

Centrum vedecko-technických informácií SR

email: roman.herda@cvtisr.sk